

ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMINI YARATISHDA DAVLAT VA JAMIYAT HUKMRONLIGI

*ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI ANIQ
VA TABIIY FANLAR FAKULTETI TEXNOLOGIK TA'LIM
YO'NALISHI 2- BOSQICH 201-GURUH TALABASI
URAIMJONOVA DURDONAXON ILHOMJON QIZI*

Annotatsiya

Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimini shakllantirish jarayonida davlatning tartibga soluvchi roli va jamiyatning faol ishtiroki tahlil qilingan. Mamlakat taraqqiyotida ta'lim samaradorligini oshirish, boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish hamda davlat va jamiyat hamkorligini kuchaytirishning ahamiyati asoslab berilgan.

Abstract

This article analyzes the regulatory role of the state and the active participation of society in the process of forming a modern education system. The importance of increasing the efficiency of education, improving management mechanisms, and strengthening cooperation between the state and society in the development of the country is substantiated.

Kalit so'zlar

zamonaviy ta'lim tizimi, davlat boshqaruvi, jamiyat ishtiroki, ta'lim siyosati, ijtimoiy hamkorlik, innovatsion ta'lim, ta'lim sifati, davlat va jamiyat hamkorligi, pedagogik islohotlar, ta'limni modernizatsiya qilish

Keywords

modern education system, state governance, public participation, education policy, social partnership, innovative education, quality of education, state–society cooperation, educational reforms modernization of education

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida raqobatbardosh ta'lim tizimi har bir davlatning ustuvor strategik vazifasiga aylangan. Zamonaviy ta'lim nafaqat bilim berish jarayoni, balki shaxs kamoloti, intellektual salohiyatni rivojlantirish va jamiyat barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institut sifatida qaraladi. Ta'lim tizimini sifatli tashkil etishda davlatning boshqaruvchilik funksiyalari bilan birga jamiyatning bevosita ishtiroki katta ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Ta'lim tizimini rivojlantirishda davlatning hukmron roli

Normativ-huquqiy boshqaruv: Davlat ta'lim sohasini tartibga soluvchi qonunlar, standartlar va me'yoriy hujjatlarni ishlab chiqadi. Moliyaviy ta'minot: Ta'lim infratuzilmasini yaratish va modernizatsiya qilishda davlat asosiy moliyaviy manbadir. Strategik boshqaruv: Davlat ta'lim sohasining ustuvor yo'nalishlarini belgilaydi va nazorat qiladi.

Ta'lim jarayonida jamiyatning o'rni va ta'siri

Ijtimoiy buyurtma shakllanishi: Ish beruvchilar, ota-onalar va nodavlat tashkilotlar ta'limning mazmuniga ta'sir ko'rsatadi. Fuqarolik nazorati: Jamoatchilik nazorati tizimning shaffofligini ta'minlaydi. Hamkorlik mexanizmlari: Homiylik, grantlar va DXP loyihalari ta'lim sifatini oshiradi.

Davlat va jamiyat hamkorligi – zamonaviy ta'limning asosiy omili

Davlat va jamiyat o'rtasidagi integratsiya ta'lim tizimining samaradorligini oshiradi. Hamkorlik orqali ta'lim mazmuni modernizatsiya qilinadi, o'quv jarayoni bozor talablariga moslashtiriladi va innovatsion yondashuvlar joriy etiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimini shakllantirishning dolzarbligi

XXI asrda dunyoning aksariyat mamlakatlari ta'lim tizimini modernizatsiya qilishga ustuvor vazifa sifatida qaramoqda. Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, global mehnat bozori va ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar ta'limning yangi yondashuvlar asosida qayta ko'rib chiqilishini talab etmoqda. Shuning uchun zamonaviy ta'lim

tizimi:moslashuvchan (adaptiv),innovatsiyaga ochiq,kompetensiyaga asoslangan,shaxsga yo'naltirilgan bo'lishi zarur.Bu jarayonni boshqarishda davlatning strategik siyosati bilan bir qatorda jamiyat institutlarining faol roli muhim omil sifatida maydonga chiqadi.

Ta'limdagi davlat boshqaruvining zamonaviy modeliDavlat ta'lim tizimi faoliyatini tartibga soluvchi asosiy institut bo'lib, quyidagi yo'nalishlarda hukmronlik qiladi:

Normativ-huquqiy ta'minotning takomillashuviDavlat ta'lim siyosatini qonunlar, qarorlar, davlat dasturlari orqali shakllantiradi. Bu siyosat quyidagilarga qaratilgan:ta'lim standartlarini yangilash,kompetensiyaga asoslangan yondashuvni joriy etish,o'qituvchi mehnatini baholash tizimini takomillashtirish,ta'lim muassasalarining maqomini aniqlash,xalqaro akreditatsiya mexanizmlarini joriy qilish.

Ta'limning raqamlashtirilishiDavlat tomonidan so'nggi yillarda:elektron jurnal va kundalik tizimi,masofaviy ta'lim platformalari,raqamli kutubxonalar,onlayn test tizimlari,elektron boshqaruv mexanizmlari,kabi vositalar keng tatbiq qilinmoqda. Bu nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balkiboshqaruv jarayonining shaffofligini ham kuchaytiradi.

Infratuzilmani rivojlantirishZamonaviy ta'lim sifati ta'lim muassasalarining texnik, metodik va kommunikatsion imkoniyatlariga bog'liq. Davlat:yangi maktablar qurish,mavjudlari rekonstruksiya qilish,laboratoriya bazalarini yangilash,STEM yo'nalishlari uchun jihozlar xarid qilish,kutubxonalarni modernizatsiya qilish kabi vazifalarni bajaradi.

Ta'lim jarayonida jamiyatning roli va fuqarolik ishtiroki

Jamiyat ta'lim tizimining bevosita iste'molchisi va ta'sir ko'rsatuvchi subyekti sifatida bir qator funksiyalarni bajaradi:

Ta'limga ijtimoiy buyurtma

Mehnat bozori, xususiy sektor, ota-onalar va nodavlat tashkilotlar ta'lim mazmuniga o'z talablari bilan ta'sir qiladi. Ijtimoiy buyurtma quyidagilar orqali shakllanadi: zamonaviy kasblar va ko'nikmalarni talab qilish, o'quv dasturlariga amaliy yo'nalish berish, dual ta'lim tizimining kengaytirilishi, korxona-maktab hamkorligi.

Jamoatchilik nazorati Jamiyat quyidagilar orqali ta'lim sifatining oshishiga ta'sir qiladi: ota-onalar qo'mitalari, nodavlat monitoring markazlari, ta'lim sifatini baholash bo'yicha jamoatchilik kengashlari, OAV va blogerlar orqali muammolarni yoritish. Bu tizim ta'lim jarayonining ochiqqligi va halolligini ta'minlaydi.

Ta'limni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari

Jamiyat quyidagilar orqali ta'lim rivoji uchun hissa qo'shadi: homiylik va grantlar, nodavlat ta'lim tashkilotlarining kengayishi, xususiy maktab va universitetlar faoliyati, ijtimoiy loyihalar ("bir maktabga – bir homiy" kabi), volontyorlik dasturlari.

. Davlat va jamiyat hamkorligining zamonaviy modellarini shakllantirish

Ta'lim tizimini samarali rivojlantirish uchun davlat va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Bu hamkorlik quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

. Davlat-xususiy sheriklik (DXSh)

Ta'lim sohasiga xususiy sektorni jalb qilish ta'lim sifatini oshiradi: qo'shma ta'lim markazlari tashkil etish, xususiy investitsiyalar asosida maktablar qurish, universitetlar bilan ilmiy loyihalarni birgalikda olib borish.

Innovatsion ta'lim texnologiyalarini tatbiq etishda hamkorlik

Jamiyat ta'lim jarayoniga: startap loyihalar, onlayn ta'lim platformalari, sun'iy intellekt asosidagi o'qitish tizimlari, yangi pedagogik metodlar, orqali ta'sir ko'rsatadi.

Kadrlar tayyorlashda integratsion yondashuv

Davlat, korxonalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik quyidagi natijalarni beradi:

mehnat bozoriga mos kadrlar tayyorlash, o'quvchilar uchun amaliyot bazalarini kengaytirish, kasb-hunar ta'limida dual modelni rivojlantirish. Zamonaviy ta'lim tizimini yaratishda mavjud muammolar va ularning yechimlari

Garchi islohotlar amalga oshirilayotgan bo'lsa-da, tizimda bir qator muammolar mavjud:

Muammolar:

o'qituvchilarning malaka darajasi yetarli emas; ta'lim dasturlarining eskirganligi; amaliyotga yo'naltirilmagan o'qitish; texnologik yetishmovchilik; korxona-ta'lim hamkorligining sustligi.

Yechimlar:

xalqaro standartlarga mos kadrlar tayyorlash; zamonaviy metodikalar joriy etish; o'qituvchilarni qayta tayyorlash dasturlarini kuchaytirish; laboratoriya va raqamli platformalarni modernizatsiya qilish; davlat-jamiyat hamkorligini kuchaytirish

Xulosa

Zamonaviy ta'lim tizimini yaratishda davlatning hukmronligi muhim bo'lsa-da, jamiyatning faol ishtirokisiz bu jarayon to'liq amalga oshmaydi. Davlatning strategik boshqaruvi va jamiyat tashabbuskorligi uyg'unlashgan taqdirdagina ta'lim tizimi iyyotlarinnovatsion, barqaror va samarali rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch." Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori: "2022–2026 yillarda xalq ta'limini rivojlantirish strategiyasi". Toshkent, 2022.

4. Hasanov, B. “Ta’limni boshqarish nazariyasi.” Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. To‘rayev, U. “Pedagogik innovatsiyalar va ta’lim texnologiyalari.” Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021.
6. UNESCO. Education for Sustainable Development. Paris, 2020.
7. OECD. Education Policy Outlook. Paris, 2021.